

Vergaderjaar 2022–2023

K **Wijziging van de begrotingsstaat van het
Defensiematerieelbegrotingsfonds (K) voor het jaar 2023
(wijziging samenhangende met Miljoenennota)**

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de [Comptabiliteitswet 2016](#) elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2023 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat van het Ministerie van Defensie.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

De Minister van Defensie,

K.H. Ollongren

B ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELEN

1. Leeswijzer

De voorliggende tweede incidentele suppletoire begroting (ISB) bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de ontwerpbegroting 2023 van hoofdstuk K van de begroting van het Rijk.

Per artikel worden de mutaties groter dan of gelijk aan onderstaande staffel op het niveau van de financiële instrumenten (en eventueel artikelonderdeel) toegelicht.

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

Binnen Defensie is COMMIT verantwoordelijk voor de uitvoering van de projecten in de realisatiefase op artikelen 1 t/m 4 en artikel 6. Dit zijn vele tientallen vaak kleine projecten, die aan tussentijdse actualisaties en technische mutaties onderhevig zijn. Vaak betreft het herfaseringen over jaren heen vanwege versnellingen of vertragingen. Deze actualisaties bij elkaar zorgen voor de verschillen tussen de eerste suppletoire begroting en de Prinsjesdag-suppletoire begroting. De grootste projecten, met een mutatie boven de toelichtingsgrens per artikel, worden bij naam genoemd. Details bij de projecten, inclusief budgettaire details, zijn terug te vinden in het Defensie Projectenoverzicht (DPO).

2. Artikelen

2.1 Artikel 1 Defensiebreed materieel

Tabel 1 Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)				
Art.	Verplichtingen	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties suppletoire begroting Prinsjesdag (2)	Stand suppletoire begroting Prinsjesdag (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	1.372.063	- 289.296	1.082.767
	Uitgaven	1.082.686	53.567	1.136.253
1.11	Verwerving	1.093.629	- 139.792	953.837
	<i>Opdrachten</i>	<i>1.093.629</i>	<i>- 139.792</i>	<i>953.837</i>
	Verwerving: voorbereidingsfase	0	11.090	11.090
	Verwerving: realisatie	1.093.629	- 150.882	942.747
1.12	Instandhouding	418.549	32.896	451.445
	<i>Opdrachten</i>	<i>418.549</i>	<i>32.896</i>	<i>451.445</i>
	Instandhouding Materieel	418.549	32.896	451.445
1.13	Kennis en Innovatie	94.328	- 15.719	78.609
	<i>Bekostiging</i>	<i>94.328</i>	<i>- 15.719</i>	<i>78.609</i>
	Bijdrage grote onderzoeksfaciliteiten	53.195	- 24.643	28.552
	Technologieontwikkeling	36.512	1.765	38.277
	Kennisgebruik	4.621	223	4.844
	Kort Cyclische Innovatie	0	6.936	6.936
1.16	Over-/ onderprogrammering	- 523.820	176.182	- 347.638
	<i>Fonds</i>	<i>- 523.820</i>	<i>176.182</i>	<i>- 347.638</i>
	Fonds	- 523.820	176.182	- 347.638
	Ontvangsten	100.575	- 14.194	86.381

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 10,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2023 wordt verlaagd met € 289,3 miljoen. Dit wordt veroorzaakt doordat de verplichtingen op basis van de laatste inzichten in het juiste ritme zijn gezet. Het betreft hier onder meer de projecten Defensie operationeel kledingsysteem (DOKS) en Vervanging Colt, alsmede een aantal technische mutaties.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2023 wordt per saldo verhoogd met € 53,6 miljoen. Dit wordt verklaard door:

Verwerving

Het budget voor verwerving wordt per saldo met € 139,8 miljoen verlaagd. Dit is met name het gevolg van het naar beneden bijstellen van het budget voor de realisatiefase (€ 150,9 miljoen). In deze fase zijn de uitgaven in het juiste kasritme geplaatst, waardoor het budget in 2023 met € 201,0 miljoen naar beneden wordt bijgesteld. Daartegenover staat het toevoegen van de prijsbijstelling aan projecten (€ 57,2 miljoen). Het restant van per saldo € 7,1 miljoen bestaat uit een aantal herschikkingen van projectbudgetten.

In de voorbereidingsfase is het budget per saldo met € 11,1 miljoen naar boven bijgesteld. Dit is met name het gevolg van het naar boven bijstellen van het budget met € 155,8 miljoen waarmee projecten in het juiste kasritme worden gezet. Daarnaast is het budget naar boven bijgesteld vanwege de aanvulling inzetvoorraad munitie (€ 15,9 miljoen) en het toevoegen van € 14,2 miljoen vanaf artikel 1 Inzet van de Defensiebegroting ten behoeve van de vervanging van aan Oekraïne geleverd materiaal. Daartegenover staat dat € 141,3 miljoen voor munitie ten behoeve van de Koninklijke Marine van artikel 1 naar artikel 2 is overgeheveld. Ook vinden er in deze fase herijkingen en bijstellingen van projecten plaats van per saldo € 30,4 miljoen.

Instandhouding

De verhoging van € 32,9 miljoen voor instandhouding wordt met name veroorzaakt door het uitdelen van de prijsbijstelling tranche 2023 (€ 22,3 miljoen) en enkele kleinere mutaties.

Kennis en Innovatie

De verlaging van per saldo € 15,7 miljoen wordt met name veroorzaakt door het overhevelen van € 16,0 miljoen naar de Defensiebegroting in het kader van het opbouwen van het personeelsbestand voor Kennis en Innovatie bij de Bestuursstaf.

Over-/ onderprogrammering

De over- en onderprogrammering wordt met € 176,2 miljoen verhoogd. De wijziging in de omvang van de over- en onderprogrammering betreft een voornamelijk technische aanpassing. Het doel van deze aanpassing is om de omvang van de over- en onderprogrammering per artikel meer in balans te brengen met de budgettaire omvang van het betreffende artikel. Over het gehele DMF is de totale omvang van de over- en onderprogrammering zo meer in lijn met de verwachte uitgaven over de afzonderlijke artikelen. Defensie hanteert overprogrammering om in het geval van specifieke vertragingen, niet direct vertragingen op te lopen in de besteding van het jaarlijkse budget. Het aanpassen van de omvang van de overprogrammering is zodoende niet toe te schrijven aan specifieke projecten, maar dient het geheel van het artikel en het fonds.

Toelichting op de ontvangsten

De gestegen ontvangsten van € 14,2 miljoen worden veroorzaakt door de overheveling van budget naar het DMF voor de vervanging van materieel uit eigen voorraad dat is geleverd aan Oekraïne.

2.2 Artikel 2 Maritiem materieel

Tabel 2 Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)				
Art.	Verplichtingen	Vastgestelde begroting (incl. Supplettoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties supplettoire begroting Prinsjesdag (2)	Stand supplettoire begroting Prinsjesdag (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	5.455.456	- 4.397.164	1.058.292
	Uitgaven	778.552	- 3.694	774.858
2.11	Verwerving	650.891	142.106	792.997
	<i>Opdrachten</i>	<i>650.891</i>	<i>142.106</i>	<i>792.997</i>
	Verwerving: realisatie	650.891	142.106	792.997
2.12	Instandhouding	193.523	2.395	195.918
	<i>Opdrachten</i>	<i>193.523</i>	<i>2.395</i>	<i>195.918</i>
	Instandhouding Materieel	193.523	2.395	195.918
2.16	Over-/ onderprogrammering	- 65.862	- 148.195	- 214.057
	<i>Fonds</i>	<i>- 65.862</i>	<i>- 148.195</i>	<i>- 214.057</i>
	Fonds	- 65.862	- 148.195	- 214.057
	Ontvangsten	34.984	0	34.984

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 10,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de verplichtingen

Het verlichtingenbudget voor 2023 wordt verlaagd met 4.397,2 miljoen. De mutatie wordt veroorzaakt doordat de verplichtingen op basis van de laatste inzichten in het juiste ritme zijn gezet. Het betreft hier onder meer de projecten Vervanging Onderzeeboten, Vervanging Close-in Weapon System, Maritiem Surface-to-surface Missile en Softkill Torpedo Defensiesysteem, alsmede een aantal technische mutaties.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2023 wordt per saldo verlaagd met € 3,7 miljoen. Dit wordt verklaard door:

Verwerving

De verhoging aan opdrachten op verwerving met € 142,1 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt doordat het budget voor de uitbreiding van de inzetvoorraad munitie (€ 134,6 miljoen) van artikel 1 is overgeheveld naar artikel 2.

Over-/ Onderprogrammering

De over- en onderprogrammering wordt met € 148,2 miljoen verlaagd. De wijziging in de omvang van de over- en onderprogrammering betreft een voornamelijk technische aanpassing. Het doel van deze aanpassing is om de omvang van de over- en onderprogrammering per artikel meer in balans te brengen met de budgettaire omvang van het betreffende artikel. Over het gehele DMF is de totale omvang van de over- en onderprogrammering zo meer in lijn met de verwachte uitgaven over de afzonderlijke artikelen. Defensie hanteert overprogrammering om in het geval van specifieke vertragingen, niet direct vertragingen op te lopen in de besteding van

het jaarlijkse budget. Het aanpassen van de omvang van de overprogrammering is zodoende niet toe te schrijven aan specifieke projecten, maar dient het geheel van het artikel en het fonds.

2.3 Artikel 3 Land materieel

Tabel 3 Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Vastgestelde begroting (incl. Supplettoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties supplettoire begroting Prinsjesdag (2)	Stand supplettoire begroting Prinsjesdag (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	1.858.722	414.649	2.273.371
	Uitgaven	929.661	- 59.777	869.884
3.11	Verwerving	885.859	- 207.537	678.322
	<i>Opdrachten</i>	<i>885.859</i>	<i>- 207.537</i>	<i>678.322</i>
	Verwerving: realisatie	885.859	- 207.537	678.322
3.12	Instandhouding	328.829	19.950	348.779
	<i>Opdrachten</i>	<i>328.829</i>	<i>19.950</i>	<i>348.779</i>
	Instandhouding Materieel	328.829	19.950	348.779
3.16	Over-/ onderprogrammering	- 285.027	127.810	- 157.217
	<i>Fonds</i>	<i>- 285.027</i>	<i>127.810</i>	<i>- 157.217</i>
	Fonds	- 285.027	127.810	- 157.217
	Ontvangsten	2.500	0	2.500

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 10,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2023 wordt verhoogd met € 414,6 miljoen. Dit wordt veroorzaakt doordat de verplichtingen op basis van de laatste inzichten in het juiste ritme zijn gezet. Het betreft hier onder meer de projecten Verwerving bouwmachines grondverzet wegherstelmiddelen, midlife-update (MLU) Bushmaster en Vervanging Chemische, biologische, radiologische en nucleaire (CBRN) Verkenningcapaciteit, alsmede een aantal technische mutaties.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2023 wordt per saldo verlaagd met € 59,8 miljoen. Dit wordt verklaard door:

Verwerving

Het budget voor verwerving wordt per saldo verlaagd met € 207,5 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door het herfaseren van investeringsprojecten (€ 293,1 miljoen), bijvoorbeeld Vervanging CBRN Verkenningcapaciteit, Midlife Update Pantserhowitzer en Raketartillerie. Daartegenover staat uitdelen van prijsbijstelling aan de projecten (€ 42,6 miljoen). Het restant van € 43,0 miljoen is het gevolg van enkele bijstellingen en het overgaan van budget naar instandhouding.

Instandhouding

Het instandhoudingsbudget is met € 20,0 miljoen naar boven bijgesteld. Dit is met name het gevolg van het toevoegen van de prijsbijstelling tranche 2023 (€ 16,6 miljoen).

Over-/ onderprogrammering

De over- en onderprogrammering wordt met € 127,8 miljoen verhoogd. De wijziging in de omvang van de over- en onderprogrammering betreft een voornamelijk technische aanpassing. Het doel van deze aanpassing is om de omvang van de over- en onderprogrammering per artikel meer in balans te brengen met de budgettaire omvang van het betreffende artikel. Over het gehele DMF is de totale omvang van de over- en onderprogramming zo meer in lijn met de verwachte uitgaven over de afzonderlijke artikelen. Defensie hanteert overprogrammering om in het geval van specifieke vertragingen, niet direct vertragingen op te lopen in de besteding van het jaarlijkse budget. Het aanpassen van de omvang van de overprogrammering is zodoende niet toe te schrijven aan specifieke projecten, maar dient het geheel van het artikel en het fonds.

2.4 Artikel 4 Lucht materieel

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Vastgestelde begroting (incl. Suppletore begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties suppletore begroting Prinsjesdag (2)	Stand suppletore begroting Prinsjesdag (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	2.319.267	98.610	2.417.877
	Uitgaven	1.513.588	- 42.225	1.471.363
4.11	Verwerving	1.693.831	- 207.613	1.486.218
	<i>Opdrachten</i>	<i>1.693.831</i>	<i>- 207.613</i>	<i>1.486.218</i>
	Verwerving: realisatie	1.693.831	- 207.613	1.486.218
4.12	Instandhouding	338.296	- 3.527	334.769
	<i>Opdrachten</i>	<i>338.296</i>	<i>- 3.527</i>	<i>334.769</i>
	Instandhouding Materieel	338.296	- 3.527	334.769
4.16	Over-/ onderprogrammering	- 518.539	168.915	- 349.624
	<i>Fonds</i>	<i>- 518.539</i>	<i>168.915</i>	<i>- 349.624</i>
	Fonds	- 518.539	168.915	- 349.624
	Ontvangsten	100	0	100

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 10,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2023 wordt verhoogd met € 98,6 miljoen. Dit wordt veroorzaakt doordat de verplichtingen op basis van de laatste inzichten in het juiste ritme zijn gezet. Het betreft hier onder meer de projecten MLU Chinook en Bedrijfsmatige vervanging Human Training Centrifuge, alsmede een aantal technische mutaties.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2023 wordt per saldo verlaagd met € 42,2 miljoen. Dit wordt verklaard door:

Verwerving

Het budget voor verwerving wordt met € 207,6 miljoen naar beneden bijgesteld. Het betreft voor het grootste deel (€ 295,8 miljoen) herfasering en herijking van projecten (waaronder Verwerving F-35, Apache Remanufacture en MLU Chinook). Daartegenover staat het toevoegen van budget als gevolg van het uitdelen van de prijsbijstelling (€ 91,4 miljoen). Ten slotte is er bij een aantal kleinere projecten sprake van een herschikking van de budgetten, wat per saldo leidt tot het naar beneden bijstellen van het budget met € 3,3 miljoen.

Over-/ onderprogrammering

De over- en onderprogrammering wordt met € 169,0 miljoen verhoogd. De wijziging in de omvang van de over- en onderprogrammering betreft een voornamelijk technische aanpassing. Het doel van deze aanpassing is om de omvang van de over- en onderprogrammering per artikel meer in balans te brengen met de budgettaire omvang van het betreffende artikel. Over het gehele DMF is de totale omvang van de over- en onderprogrammering zo meer in lijn met de verwachte uitgaven over de afzonderlijke artikelen. Defensie hanteert overprogrammering om in het geval van specifieke

vertragingen, niet direct vertragingen op te lopen in de besteding van het jaarlijkse budget. Het aanpassen van de omvang van de overprogramming is zodoende niet toe te schrijven aan specifieke projecten, maar dient het geheel van het artikel en het fonds.

2.5 Artikel 5 Infrastructuur en Vastgoed

Tabel 5 Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Vastgestelde begroting (incl. Supplettoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties supplettoire begroting Prinsjesdag (2)	Stand supplettoire begroting Prinsjesdag (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	1.088.369	318.647	1.407.016
	Uitgaven	1.059.375	28.374	1.087.749
5.11	Verwerving	531.522	3.741	535.263
	<i>Opdrachten</i>	<i>531.522</i>	<i>3.741</i>	<i>535.263</i>
	Verwerving: realisatie	531.522	3.741	535.263
5.12	Instandhouding	569.866	28.374	598.240
	<i>Opdrachten</i>	<i>569.866</i>	<i>28.374</i>	<i>598.240</i>
	Instandhouding Infrastructuur	569.866	28.374	598.240
5.16	Over-/ onderprogrammering	- 42.013	- 3.741	- 45.754
	<i>Fonds</i>	<i>- 42.013</i>	<i>- 3.741</i>	<i>- 45.754</i>
	Fonds	- 42.013	- 3.741	- 45.754
	Ontvangsten	28.240	0	28.240

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 10,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2023 wordt verhoogd met € 318,6 miljoen. Deze stijging is met name het gevolg van het herijken van enkele vastgoedprojecten, met name het project IGO KMar Vastgoed, het programma Concentreren, Verduurzamen en Vernieuwen, het project Samenwerken AIVD-MIVD en Programma Wet- en Regelgeving. Daarnaast zijn er technische mutaties verwerkt, en is het uitdelen van de prijsbijstelling (€ 27,5 miljoen) hierin meegenomen.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2023 wordt per saldo verhoogd met € 28,4 miljoen. Dit wordt verklaard door:

Instandhouding

Deze stijging is met name het gevolg van het toevoegen van de prijsbijstelling 2023 (€ 27,5 miljoen).

2.6 Artikel 6 IT

Tabel 6 Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties suppletoire begroting Prinsjesdag (2)	Stand suppletoire begroting Prinsjesdag (3) = (1) + (2)
	Uitgaven	868.521	33.714	902.235
6.11	Verwerving	849.920	- 152.283	697.637
	<i>Opdrachten</i>	<i>849.920</i>	<i>- 152.283</i>	<i>697.637</i>
	Verwerving: realisatie	849.920	- 152.283	697.637
6.12	Instandhouding	376.989	80.534	457.523
	<i>Opdrachten</i>	<i>376.989</i>	<i>80.534</i>	<i>457.523</i>
	Instandhouding IT	376.989	80.534	457.523
6.15	Onzekerheidsreservering	33	- 33	0
	<i>Fonds</i>	<i>33</i>	<i>- 33</i>	<i>0</i>
	Fonds	33	- 33	0
6.16	Over-/ onderprogrammering	- 358.421	105.496	- 252.925
	<i>Fonds</i>	<i>- 358.421</i>	<i>105.496</i>	<i>- 252.925</i>
	Fonds	- 358.421	105.496	- 252.925
	Ontvangsten	16.769	0	16.769

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 5,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2023 wordt verlaagd met € 379,8 miljoen. Deze daling is onder meer het gevolg van het herfasering van de onder uitgaven beschreven IT-projecten (€ -263,9 mln). Daarnaast zijn er technische mutaties verwerkt, en is het uitdelen van de prijsbijstelling (€ 20,1 miljoen) hierin meegenomen.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2023 wordt per saldo verhoogd met € 33,7 miljoen. Dit wordt verklaard door:

Instandhouding

Het budget voor instandhouding is naar boven bijgesteld (€ 80,5 miljoen) vanwege het toevoegen van budget dat in 2022 niet tot realisatie is gekomen (€ 20,9 miljoen) en het uitdelen van prijsbijstelling over 2023 (€ 21,5 miljoen). Hiernaast is per abuis instandhoudingsbudget overgeheveld naar de verwervingsfase (€ 34,7 miljoen), deze overheveling van € 34,7 miljoen naar de verwervingsfase wordt bij 2^e suppletoire begroting gecorrigeerd.

Over-/ onderprogrammering

De over- en onderprogrammering wordt met € 105,5 miljoen verhoogd. De wijziging in de omvang van de over- en onderprogrammering betreft een voornamelijk technische aanpassing. Het doel van deze aanpassing is om de omvang van de over- en onderprogrammering per artikel meer in balans te brengen met de budgettaire omvang van het betreffende artikel. Over het gehele DMF is de totale omvang van de over- en onderprogrammering zo meer in lijn met de verwachte uitgaven over de afzonderlijke artikelen.

Defensie hanteert overprogrammering om in het geval van specifieke vertragingen, niet direct vertragingen op te lopen in de besteding van het jaarlijkse budget. Het aanpassen van de omvang van de overprogrammering is zodoende niet toe te schrijven aan specifieke projecten, maar dient het geheel van het artikel en het fonds.

Verwerving

Tegenover de bovengenoemde ophogingen van het budget staat dat de uitgaven voor verwerving met € 152,3 miljoen worden verlaagd. Dit betreft herfasering van IT-projecten (€ 162,7 miljoen), zoals GrIT, ERP M&F SAP4/HANA (Roger). Er wordt ook budget toegevoegd voor de uitdeling van de prijsbijstelling (€ 33,5 miljoen). Het restant van per saldo € 23,1 miljoen betreft het naar beneden bijstellen van het budget vanwege het herschikken van de budgetten voor de IT projecten.

2.7 Artikel 7 Bijdragen andere begrotingen Rijk

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van het beleid (bedragen x € 1.000)

Art.		Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties suppletoire begroting Prinsjesdag (2)	Stand suppletoire begroting Prinsjesdag (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	0	0	0
	Uitgaven	0	0	0
	Ontvangsten	5.403.495	64.023	5.467.518

Toelichting

Dit begrotingsartikel is technisch van aard. Op dit artikel worden de bijdragen verantwoord die vanuit de reguliere Defensiebegroting (Hoofdstuk X) overgeheveld worden naar het DMF.

2.8 Artikel 8 Overige uitgaven en ontvangsten

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)				
Art.	Verplichtingen	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties suppletoire begroting Prinsjesdag (2)	Stand suppletoire begroting Prinsjesdag (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	- 1.881	41.881	40.000
	Uitgaven	130	39.870	40.000
8.18	Nader te wijzen uitgaven	130	39.870	40.000
	<i>Fonds</i>	<i>130</i>	<i>39.870</i>	<i>40.000</i>
	Fonds	130	39.870	40.000
	Ontvangsten	0	0	0

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 1,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2023 wordt per saldo verhoogd met € 41,9 miljoen. Dit betreft met name het toevoegen van de prijsbijstelling tranche 2023.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2023 wordt per saldo verhoogd met € 39,9 miljoen. Dit wordt met name verklaard door het toevoegen en herverdelen van de prijsbijstelling. Daarnaast is met de eerste suppletoire begroting een aantal projecten, en de bijbehorende eindejaarsmarge, naar latere jaren gefaseerd. Inmiddels blijkt een deel daarvan wel in 2023 tot realisatie te komen. De voor deze realisatie benodigde eindejaarsmarge is teruggehaald naar 2023. Tot slot is er een technische mutatie van – € 26,4 miljoen verwerkt.